

DENKVOER

Ons voedselsysteem is over de datum. In deze rubriek verwondert fooddesigner **Katja Gruijters** zich over vastgeroeste patronen en vanzelfsprekendheid binnen het voedselsysteem. Kan het ook anders? Onder de loep in deze aflevering: de voedselverspilling door gratis producten.

Zelf geloof ik in de combinatie van praten, onderzoek en nieuwe testprojecten gericht op de praktijk. Om ervan te leren en ze aan te passen en door te ontwikkelen. Met als doel een realistisch plan dat voor alle schakels werkzaam is. Dat alleen is niet genoeg; er is ook wetgeving nodig om de marketing van bedrijven aan banden te leggen. Een voorbeeld is Engeland waar de 1+1 gratis- en andere multi-aanbiedingen voor ongezond voedsel vanaf oktober 2023 beperkt worden om obesitas aan te pakken. Ook in Nederland is wetgeving nodig om naast overgewicht ook voedselverspilling aan te pakken, want die zijn niet los van elkaar zien.

Niet te lang praten dus, maar denken en doen! Verandering is spannend, maar met een krachtige langetermijnaanpak wordt de koers met meer vertrouwen gevaren. 🍷

Beeld: Katja Gruijters, Albert Heijn

Katja Gruijters

Fooddesigner, oprichter Feed Your Mind en docent Product Design aan Artez hogeschool Arnhem

dat het niet vanzelfsprekend is dat er een overvloed is aan eten, en dat we ons overeten en eten weggooien.

Uiteraard hoeft niet iedereen zich aangesproken te voelen. Maar wie weet er tegenwoordig nog wat er in de voorraadkastjes ligt? En hoe vaak gooi je niet iets weg wat over de datum is? We zijn enorm verwend in luilekkerland; er is nog genoeg eten en genoeg energie... maar voor hoe lang? 1+1 gratis past niet in een tijd van transitie waarin we onze patronen doorbreken en ons gedrag verandert. Dat geldt voor alle schakels binnen het systeem, van boer tot consument. 1+1 = verspilling en is niet meer van deze tijd, noch geschikt voor de toekomst.

We moeten toe naar een voedselsysteem dat niet gericht is op 'meer' en groei maar op kwaliteit en genoeg voor iedereen. Daarvoor moeten we met meerdere disciplines het systeem observeren om patronen te doorbreken die we nu vanzelfsprekend vinden. Om ze te doorbreken moeten we juist verbinden en met diverse schakels en andersdenkenden om de tafel om tot nieuwe inzichten en oplossingen te komen.

Er zijn de afgelopen jaren veel mooie initiatieven gekomen die voedselverspilling voorkomen, denk aan het product Thijs thee, gemaakt van overtollig fruit en groenten. Of het initiatief instockmarket.nl, een online groothandel voor geredde producten. Ze verwaarden zo veel mogelijk van de producten door vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar aan te sluiten en chefs te inspireren om te koken met wat er op voorraad is. Een mooi slim initiatief, want het draait om vraag en aanbod. We hebben meer van dit soort initiatieven van andersdenkenden nodig.

1+1 = verspilling

Hechten we eigenlijk wel voldoende 'waarde' aan ons eten? Weten we hoeveel tijd en energie het kost om groenten te verbouwen, bewerken, verpakken, vervoeren en zorgen dat wij het in kant-en-klare brokjes op ons bord krijgen? We klagen liever over het huidige voedselsysteem en vervolgens gooien we klakkeloos restjes weg wanneer we daar geen zin meer in hebben.

De supermarkt kan er ook wat van en verleidt ons met verkooptrucs om meer te kopen dan we eigenlijk van plan waren. Bij binnenkomst op de versafdeling word je verwelkomd met de 1+1 gratis-aanbiedingen. Maar waarom zou je iets gratis meenemen als je het niet

nodig hebt? Toch overkomt het me regelmatig dat ik een komkommer meeneem en het personeel me achterment. 'Mevrouw! Deze komkommer is gratis, wilt u hem niet?'

Hoe vaak kom je niet thuis met een extra komkommer die na anderhalve week onder in je groentela is vastgekoekt en die je vervolgens beschimmeld moet loswrikken? Die komkommer legt een van de pijnpunten bloot binnen ons voedselsysteem. De 1+1 gratis-verkoop-techniek levert voor de boer minder op en leidt vaak tot meer voedselverspilling. Waardevermindering dus. Herwaardering is nodig, maar hoe? Is het een idee dat we een paar dagen in het jaar de boer gaan helpen op het land? Ook de overheid? Om ons weer bewust te worden